

LAKIALOITE 76/2004 vp

Laki kaivoslain 8 ja 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tässä lakialoitteessa esitetään kaivoslakiin (503/1965) alueen suojaus- ja maisemointivelvoite kaivoslain mukaisen valtaajan tutkimustoi-

den ja itse kaivostoiminnan aikana sekä niiden jälkeen.

PERUSTELUT

Vuodelta 1965 peräisin oleva kaivoslaki on auttamattomasti vanhentunut. Laki ei ole sopusoinnussa nykyisen ympäristölainsäädännön tai yleisen oikeuskäsityksen kanssa. Laissa ympäristönäkökohdat on lähes kokonaan sivuutettu. Hyvänä esimerkkinä tästä on se, että kaivoslakiin ei sisälly minkäänlaista kaivosalueen maisemointivelvoitetta.

Kaivoslain mukaisella valtaajalla on oikeus tehdä varsin laajoja tutkimustöitä valtausalueella esiintymän laadun ja laajuuden selvittämiseksi. Valtaajalla on oikeus alueen kuivattamiseen, koelouhintaan, syväkairaukseen ja muuhun sellaiseen. Vaikka sallitut toimet ovat näinkin laajoja, ei valtaajalle aseteta suojaus- tai maisemointivelvoitetta toimenpiteiden aikana tai niiden jälkeenkään. Samoin on laissa itse kaivostyön osalta. Kaivostyöt voivat usein kestää jopa vuosikymmeniä, ja toiminta aiheuttaa hyvinkin merkittäviä muutoksia ympäristössä. Kaivostoiminnan alueet ovat usein laajoja ja saattavat sijaita varsin lähellä asutusta tai esimerkiksi entsillä virkistysalueilla. Kuka haluaisi elää ja asua

suuren kaivosalueen liepeillä ja odottaa vuosikymmeniä, että luonto peittäisi kaivostoiminnan jäljet ja alue palautuisi itseksensä entiselleen edes osittain? Tästä huolimatta kaivosoikeuden haltijalle ei kaivoslaissa aseteta suojaus- tai maisemointivelvoitetta kaivostöiden aikana tai jälkeen.

Kaivoslain uudistustyö on meneillään. Tässä uudistustyössä olisi tärkeää sopeuttaa kaivosten ja kaivostoimintaa hyödyntävien tehtaiden toimintaedellytykset yhteen yleisen oikeuskäsityksen kanssa. Kaivoslain muutostarpeita selvittäneen työryhmän loppuraportissa (KTM 2/2003) oleva lakiehdotus ottaa kantaa kaivostoiminnan lopettamiseen ja jälkihoitoon. Se ei ole kuitenkaan riittävää, koska kaivostoiminta saattaa jatkua vuosikymmeniä. Maisemoinnin on oltava jatkuva prosessi, samoilla perusteilla kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa otetaan huomioon elinkaariajattelu. Päämääränä tulee olla, että elämä lähialueella jatkuu kaivostoiminnasta huolimatta mahdollisimman hyvänä.

Kaivoslaki ei saa jyrätä alleen luonnonsuojelua ja luonnon virkistyskäyttöä. Yleisluontoisilla viittaussäännöksillä ja ympäristölupamenetelyllä ei pystytä paikkaamaan niitä porsaanreikiä, joita on itse laissa. Viittaussäännökset jäävät tulkinvaraisiksi ja epäselviksi, ja velvoitteita käytännössä vältetään. Toisin kuin kaivoslaissa, maa-aineslaissa lupaedellytyksenä on alueen suojaus ja maisemointi maa-ainesten oton aikana ja jälkeen. Myös kaivostoiminnan aikana tapahtuva maisemaan liittyvä ohjaus ainesten ottamiselle ja maisemointivelvoitteet on kirjattava riittävän selkeästi itse kaivoslakiin. Lakia tulisi tältä osin muuttaa pikaisesti, sillä uusia kaivos-hankkeita on vireillä tällä hetkellä useita nikkelin hinnan noustua pilviin.

Tässä aloitteessa ehdotetaan, että kaivoslain mukaisessa valtaushakemuksessa on ilmoitetta-

va, jotta hakemus voidaan hyväksyä, muiden tietojen lisäksi suunnitelmat alueen suojaamisesta ja siistimisestä sekä alueen puuston ja muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista tutkimustöiden aikana ja niiden jälkeen. Samalla tavoin hakemuksessa itse kaivostyön aloittamiselle eli kaivospiirihakemuksessa tulee esittää muiden tietojen lisäksi suunnitelmat kaivospiirialueen sekä sen apualueiden suojaamisesta ja siistimisestä sekä alueella sijaitsevan puuston ja muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivoksen käytön aikana sekä käytön jälkeen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kaivoslain 8 ja 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 17 päivänä syyskuuta 1965 annetun kaivoslain (503/1965) 8 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1625/1992, uusi 5 ja 6 kohta, jolloin nykyinen 5 kohta siirtyy 7 kohdaksi ja 23 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 208/1995 ja 1102/2000, uusi 4 ja 5 kohta, jolloin nykyinen 4—7 kohta siirtyvät 6—9 kohdaksi, seuraavasti:

8 §

Valtaushakemuksessa, joka on kirjallisesti tehtävä kauppa- ja teollisuusministeriölle, on ilmoitettava:

5) suunnitelma alueen suojaamisesta ja siistimisestä tutkimustöiden aikana ja niiden jälkeen;

6) suunnitelma alueen puuston ja muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista tutkimustöiden aikana ja niiden jälkeen; sekä

23 §

Kaivospiirihakemukseen on liitettävä:

4) suunnitelma kaivospiirialueen sekä sen apualueiden suojaamisesta ja siistimisestä kaivoksen käytön aikana ja käytön jälkeen;

5) suunnitelma kaivospiirialueella sekä sen apualueella sijaitsevan puuston ja muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivoksen käytön aikana ja käytön jälkeen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2004

Satu Hassi /vihr